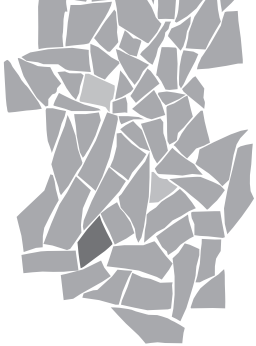

Andana
editorial

Col·lecció
TRENCADÍS

La mort blanca, de Francesc Gisbert, ha obtingut el I Premi de narrativa Fira de Tots Sants de Cocentaina. El jurat l'han format Mercè Climent, Juan Francisco Ferrándiz, Assumpció Orts, Ricard Peris, Llúcia Casanova i Vicent Santamaria, com a secretari.

LA MORT BLANCA

Francesc Gisbert

© del text: Francesc Gisbert
© il·lustracions interior i coberta: Pere Fuster
Revisió: Vicent Climent

© Andana Editorial
Av. Aureli Guaita Martorell, 18
46220 Picassent
andana@andana.net
www.andana.net

1a edició: novembre de 2024
ISBN: 978-84-19913-70-8
Dipòsit legal: V-3982-2024
Imprés a Gràfiques Martí

Prohibida la reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquest llibre en cap forma ni per cap mitjà sense l'autorització escrita de l'editor. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra, podeu adreçar-vos a Cedro (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

Qui envia no va i el viatge s'estalvia

El bac em deixà cruixida. Les costelles adolorides, les cames tremoloses. Vaig aconseguir posar-me dreta sobre el bloc de gel amb penes i treballs. I encara sort. Uns pocs minuts sense capacitat de reacció en van ser prou i massa per a condemnar-me a una mort segura. Quan em vaig recuperar i vaig alçar el cap, la popa de la nau era de la grandària del puny. El *Blue Hope* s'allunyava, indiferent a la tragèdia, entre la blancor silenciosa de l'oceà i les bromes metàl·liques del cel. El contemplava impotent i desesperada, des de la meua illa a la deriva.

Havia caigut sobre un d'aquells blocs clivellats, de cataclisme canviant, idèntics els uns als altres. S'estenien fins on atallava la vista. La quilla del *Blue Hope* els apartava impassible i deixava una estela neta, que es tancava de nou, a poc a poc, engolida per la blancor. No va ser una esvarada ni una

mala passa. Va ser un parany, m'agafaren per sorpresa i em reballaren a l'oceà.

Vaig cridar. Vaig demanar auxili. No em va sentir ningú, llevat, potser, de l'homicida. No s'hi veia ni una ànima, per l'eslora. El desert absorbeix tots els sons, com un clot d'arena engoleix l'aigua. Tant és terra, mar o gel. Em vaig incorporar i les cames amenaçaven de fer figa. No de fred, ni per cap pes invisible, sinó per la inestabilitat del bloc. Era un fragment menut i irregular, en lleuger pendent. El *Blue Hope* l'acabava de partir d'un bloc molt més gran. En trencar-se s'havia inclinat sobre el buc i això minorà l'impacte del bac. Vaig caure redolant mentre el gel s'estabilitzava. D'una altra manera, m'hauria badat el cap o partit una cama contra el gel. Uns quants pams més a la dreta o a l'esquerra, un capbussó també hauria resultat letal, en un parell de minuts. L'oceà Antàrtic és despietat. No perdona. El meu assassí, tampoc.

N'havia sentit un fum, d'històries sobre l'efecte del fred, en boca dels mariners veterans. Els blocs de gel suren plàcidament, amb un remoreig inquietant, en fregar les vores dels uns contra els altres o contra el buc reforçat de la nau. La humitat gèlida t'ompli els pulmons, en una sensació semblant al principi de l'embriaguesa. La intuïció fatal et fa perdre els nervis, la certesa de trobar-te en una zona de frontera, més prop del món dels morts que dels vius.

Després de cinc anys a la facultat de medicina, era capaç de calcular el temps de vida que em restava. En cinc minuts, començaria a sentir els primers símptomes d'hipotèrmia. En deu, perdria la sensibilitat dels dits de peus i mans. I en

quinze o vint, a tot estirar, em marejaria i m'adormiria, pe-tant de dents i tremolant, per a no despertar mai més.

Maleïa l'hora en què vaig acceptar la proposta de Samantha. Entrà a la meua habitació del pis d'estudiants de Benimaclet d'una revolada. Sempre es presentava com un huracà. Jo em cremava les celles, estudiant per a l'examen de Farmacologia.

Samantha Barberà era filla única d'una família benestant del Cap i Casal, doctors des de quatre generacions ençà. Tronera i riallera, balafiadora i enamoradissa, dedicava més temps a rodar per cafeteries i sales de festes que a obrir un llibre i encara menys a llegir-se'l. Miss València, cantant del grup Fartons Pop, model de roba, *influencer*, fallera major... Tot això i més era Samantha, amb vint-i-cinc anys i el cervell, aparentment, d'una cadenera.

Una vida social tan activa comportà un pas per la universitat fet a espentes i rodolons, amb una caterva d'assignatures pendents. Molts es preguntaven per què no se n'anava a qualsevol universitat privada. La rebrien amb els braços oberts, per ser qui era. Son pare pagaria el que tocava i li regalarien el títol sense patiments. El motiu és que don Vicent Barberà, a més d'un dels cirurgians de major anomenada de l'Hospital de la Fe, era professor de la facultat. I s'entestà que la filla seria metgessa per la Universitat de València, no per cap altra.

Va ser gràcies a tanta tossuderia, ben bé suïcida, que ens vam conèixer. Samantha queia en picat, cada trimestre més perduda que una oliva en una gerra de salmorra. I jo trampejava en l'estretor, cada vegada més justa de diners. Els meus pares amb prou faenes em pagaven la matrícula. Treballava totes les vesprades, en una orxateria prop del Mercat Central, més hores que un rellotge i mal pagades, per cobrir la despesa del piset compartit. I ni així, sargint i apedaçant, m'eixien els comptes. La meua vida social era inexistent. Inviabile. Ja se sap. A la fira no vages, si no tens diners... Vaig rodar uns cartells pels grups de Whatsapp de la carrera, en què m'oferia a impartir classes particulars i a compartir apunts. L'únic reclam que podia aportar era el meu excel·lent expedient acadèmic. Ves per on, Samantha contactà amb mi. Tenia pendent un parell d'assignatures de segon i de tercer. Matèries i professors eren bons pinyols. Amb el seu menfotisme, ho tenia agre.

Fins aleshores, no ens tractàvem. Ens creuàvem a l'entrada i eixida de les classes i pels corredors. No ens havíem dirigit la paraula mai de la vida. Ella, estupenda, i coenta, a més no poder, la reina del carxofar. Sempre envoltada del grupet de la seua secta, exclusiu i impermeable. Valencianetes de casa bona, mudades com un margalló i teses com paons. Passaven pel teu costat amb el glamur de Paris Hilton i la popularitat de Taylor Swift, amb aires d'una desfilada de Versace, Gucci i Vuitton. Només les bosses de mà o la sabates valien més del que jo pagava pel recambró al piset d'estudiants, durant tot un curs. Samantha deixava una estela de perfum

Dolce & Gabbana que et feia caure de tos. I quan sacsava la cabellera rossa tenyida al teu costat, et despenjava de l'airada. Clar i ras: Samantha Barberà encarnava la classe de persona que mai s'hauria rebaixat a descendir a l'inframón i ni tan sols saludar una alumna pobra, vulgar i rareta com ara jo.

Em va caure l'ànima als peus quan m'envià un missatge d'àudio i vaig identificar la foto de perfil al mòbil. Què pretenia aquella figaflor? Per quins set sous em buscava per a fer classes particulars? Toca, ja li donaria jo camí per a córrer. Per desanimar-la i tallar l'intercanvi de missatges, vaig demanar el triple de diners per hora dels que tenia previst.

—*Pues claro, chica, y si apruebo, tendrás un plus.*

Samantha parlava castellà i anglés. De valencià, ni pruna. Sa mare, regidora de Cultura, Festes i Tradicions a l'Ajuntament de València, tampoc. Son pare sembla que només en la intimitat, amb uns pocs amics. La filla l'educaren en castellà, com tocava entre valencians de tota la vida i casa bona. A la primera classe, se'm va entremessar. No em veia amb cor d'aguantar-la ni un minut més.

Prima i baixeta, de proporcions perfectes i bronzejat perenne, semblava una figureta de porcellana. Seia i parlava com si estigueren filmant-la per a un programa de televisió. I vestia com una artista de cinema, aquella vesprada un conjunt roig, brusa i pantalons amples, amb un cinturó daurat. De cara angulosa i galtes marcades, sabia somriure i encaterinar amb la mirada. La cabellera, rossa tenyida, fins als muscles, ondulava amb vida pròpia. Les mans en moviment continu, com les d'una prestidigitadora.

M'explicà que s'havia informat sobre mi, tota misteriosa. Li havien dit que jo era una de les millors alumnes de la classe. Fins i tot son pare, més tes que un cullerot, li'n parlà bé. Segons vaig entendre de la conversa, perquè costava seguir-la a la velocitat que parlava, sense alenar ni fer pauses, va tindre una «revelació». Jo era la persona que buscava per aprovar. Una «veueta interior» —ací vaig posar-me alerta—, li murmurà que estàvem predestinades a conèixer-nos. Vaig provar d'espolsar-me-la de damunt, amb un argument que suposava la faria desistir-ne.

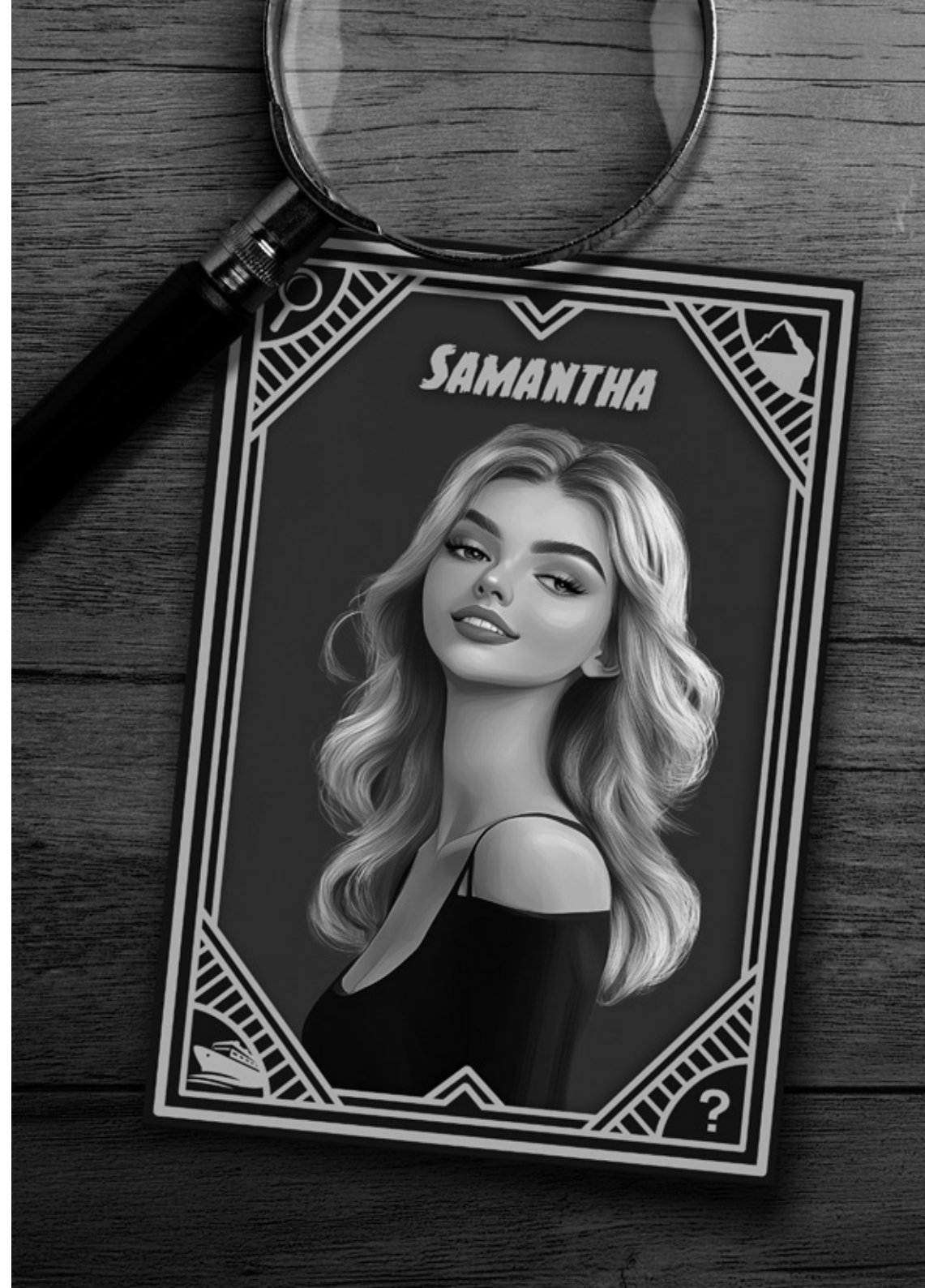
—Has de saber que a mi m'agrada parlar en valencià. No em trobaria còmoda si férem les classes en castellà.

—*Uy, ningún problema, tengo amigas de pueblo, lo entiendo todo.*

—I els apunts que necessites, d'altres anys, els tinc en valencià. Com els esquemes.

—*No te preocupes. Si sacaste matrícula de honor con ellos, no encontraré de mejores.*

Caram, Samantha! Era dura com l'algeps sec. No vaig poder passar per altre punt que fer-li classes particulars. Per a la meua sorpresa, aquella joveneta irritant i pagadíssima de si mateixa, primmirada en la roba i maquillada fins a l'últim porus, començà a caure'm bé. I ens avinguérem de meravella. Ella ho explicava a la seua manera, deia que érem com «el yin i el yang». Més llesta que la fam, ho caçava tot al vol i no calia repetir-li res. Els conceptes se li quedaven amb facilitat. Em creia, sense piular, i absorbia les explicacions com una esponja. Per acabar-ho d'adobar, quan volia, sabia

ser agradosa i empàtica, divertida i enginyosa. Em feia un fart de riure amb les seues eixides extravagants. I ella, per la seua banda, al·lucinava amb la meua manera de ser, d'hàbits i gustos tan contraris als seus.

Pagava puntualment i, en aprovar els primers exàmens, va complir la promesa i demostrà que no parlava foradat. Va ser ben generosa en la retribució i em va permetre enviar a l'ample l'orxateria, on m'explotaven per quatre cèntims. Va fer l'esforç de parlar valencià i tot, per primera vegada en la seua vida. No fórem amigues íntimes ni compartírem vida social. Això sí, entre nosaltres va nàixer una confiança i una relació que sempre recordaré amb molta estima.

Aquella vesprada em va sorprendre amb la proposta.

—T'agradaria enrolar-te en un creuer? Necessiten un metge. I n'accepten en pràctiques.

Va obrir la porta de l'habitació sense dir ni bon dia. Quan tenia una idea al pap l'amollava, pensat i fet. Jo estava en cinqué de medicina. Encara no havia acabat la carrera. Sabia, pels comentaris d'altres companys, que el títol no assegurava cap plaça de doctor. Almenys, els primers anys. N'hi havia una morterada d'ofertes, però a l'estranger. I anava fent-me a la idea que em tocava passar una temporada a França, Alemanya o Gran Bretanya, on faltaven tants metges com ací, però els pagaven millor. Vaig pensar que Samantha no tocava de peus a terra.

—Què dius, d'un creuer? Com he de fer de metgessa en un creuer?

Va apartar un llibre d'anatomia amb la punta dels dits, amb ungles de porcellana, i va seure sobre la taula, fent-se

la desmenjada. Venia espectacular. Amb un vestit blau cel curt, ben ajustat i botes de tacó. S'inclinà sobre els meus esquemes, arquejà les celles i deixà anar la cabellera rossa, com una cortina. Somreia divertida i maliciosa. De vegades, pensava que em prenia per una sabuda als estudis, però una completa ignorant en altres aspectes de la vida. Em va arribar la flaire d'un perfum caríssim.

—No m'has entés? És per fer pràctiques al creuer. Hi ha un metge titular, que seria el teu tutor, i el certificat t'aprofitaria per a l'acreditació d'una part de les pràctiques de sisé. M'ho ha explicat mon pare. És amic de Boluda, el navilier. Sembla que han arribat a un acord entre la Universitat, la Conselleria i el Ministeri per reconéixer les pràctiques a la infermeria dels creuers. Conec dos xiques que se'n van a la ruta dels fiords de Noruega. I dos xicots a la de Grècia i Turquia. Ara, per a bo, el que et propose. On diries que és?

—Al pol nord?

—Quasi! Recorrerà la costa atlàntica d'Amèrica del Sud, la Patagònia argentina, fins a l'Antàrtida! Serà un creuer superexclusiu. Boluda m'havia guardat la plaça. Allò és una faena tranquil·la, unes vacances pagades. Tenia pensament d'aprofitar per estudiar les assignatures encara pendents. Però al remat, no hi puc anar!

—Per què no?

—M'han acceptat per a una estada als Estats Units. Passaré una temporada a Nova York, Los Angeles i Califòrnia, per a perfeccionar l'anglés.

—Més encara? Si tu vas estudiar en una escola bilingüe, on parlàveu tot el sant dia en anglés!

—Era o una cosa o l'altra. El que et deia, que tinc la plaça de metgessa en pràctiques concedida. I no vull que se n'aprofite una altra. Serà per a tu! Te la mereixes. Quan va ser l'última vegada que vas viatjar a l'estranger?

No havia viatjat a l'estranger des de 4t d'ESO, quan férem un viatge de fi de curs al Pirineu i a Andorra.

—Podria estar bé, però... com pagaré l'equipament? La roba i el calcer d'abric no són barats. Ma mare no pot enviar-me més diners.

—Què me'n dius? Toca, dona... Quan em van acceptar, de seguida vaig comprar tot l'equipament. I de les millors marques! Te'l deixaré debades. Tu estàs un pessic més grosseta que jo... no vas al gimnàs ni tens *personal trainer*. Com que és roba d'abric, a mi em ve baldera i a tu et parará bé. Què vols, que la vengia per Wallapop?

—I quan és el creuer?

—Oh, la setmana que ve...

—Tan prompte?

—Els creuers a l'Antàrtic es fan quan ací és hivern i allà estiu. El millor mes és desembre. Dilluns fas l'últim examen, el de Farmacologia Clínica, no? T'embarques divendres i, quan tornes, tens certificats quinze dies de pràctiques que ja no cal que curses. O més, si t'agrada i fas un altre creuer amb la companyia. Estudis i vacances debades a l'Argentina i l'Antàrtida. No deies que volies viatjar? Aprofita l'oportunitat i empoma-la al vol!

Amb vint i pocs anys, embarcar-me quinze dies em va semblar més interessant que tancar-me entre llibres i patracols. Amb vint i pocs anys, la possibilitat d'allunyar-me de la persona estimada adquiria les dimensions d'una tragèdia. Què puc dir d'Àlex? Que n'estava enamorada, ho resumeix tot. Vora quinze dies fora eren una eternitat. Els pitjors enemics de l'amor són el temps i la distància. Qui m'assegurava que m'esperaria? Samantha, més entesa en afers amorosos que no jo, m'animà a prendre la decisió. Tenia una forma resolutiva de sospesar els pros i els contres en qualsevol disjuntiva.

—Para atenció, Aloma. Només poden passar dues coses. La primera, que t'espere. I quan tornes, trobarà una persona més madura i amb una major saviesa sobre la vida. Això en una relació es valora molt. D'altra banda, tindràs una carta de presentació i una experiència acreditada per omplir el teu currículum, ara com ara, més blanc que una paret.

—Em fa por la segona possibilitat. Ja saps que no estem en el nostre millor moment. Tenim raons sovint i està distant...

Samantha arronsà els múscles i recolzà l'esquena contra la paret, mentre jugava amb els bolis de la taula.

—Si no t'espera i se'n busca una altra... Significarà que no t'estimava gens, que només representaves un entreteniment. I millor liquidar un festeig postís que compartir un matrimoni desgraciat. No trobes?

Més sap el dimoni per vell que per dimoni

Samantha parlà amb son pare, son pare amb l'amo de la naviliera i, en un tres i no res, m'enviaren el contracte de pràctiques per correu electrònic. Vaig fer l'examen de Farmacologia. I sense saber la nota, agafava el vol de l'aeroport de Manises a Barcelona. I a Barcelona, un altre, de directe, a Buenos Aires. L'avió era un Airbus enorme, amb una filera central de tres seients i altres dos a cada lateral. Em tocà enmig. Vaig seure al costat d'un matrimoni d'avis, sorollosos i atabalats. Van vindre pel corredor discutint i tardaren cinc minuts a posar-se d'acord sobre on seuria cada un i com calia col·locar les maletes al portaequipatges. Feren una cua digna d'un embús d'autopista i dos hostesses hagueren d'ajudar-los. Al final, la dona va seure al meu costat i el marit a l'altra banda.

—Soc de l'Hospitalet de Llobregat i em diuen Sofia. I tu? —es va presentar la dona.

—Em diuen Aloma i soc de Cocentaina.

—Aloma! Has sentit, Jordi? Igual que a la mare de Blanquerna, la del llibre de Ramon Llull, i la protagonista de la novel·la de Rodoreda!

Jordi va assentir i continuà amb els ulls tancats i movent els llavis, en silenci. No era habitual trobar algú familiaritzat amb les referències literàries del meu nom.

—Tu també vas a Buenos aires, perla? De turista?

—Sí. Vostés hi tenen família?

Ho vaig preguntar perquè els veia massa grans i desorientats, per a viatjar per plaer.

—Oh, no, i ara! És el primer cop que hi vaig —se m'acostà i em bufà a cau d'orella, amb expectació—. Anem de creuer! El meu home i jo. Vorejarem l'Argentina fins a l'Antàrtida!

—Jo faig el mateix viatge. La nau és el *Blue Hope*?

—Ai, noia, no ho sé. Jordi, Jordi —cridà—, el nostre creuer té nom?

—No... no me'n... me'n recordo, Sofia.

Tardà a contestar i quequejà. Encara no ens havíem enlairat i ja s'arrapava al seient, aterrit, amb els ulls fora de les conques. Negà amb el cap, els llavis premuts i tot ell tremolós. Sofia em comentà les dates i l'itinerari. Havia de ser la mateixa embarcació. No crec que en partira cap altra, de Buenos Aires a l'Antàrtida.

Sofia rondava els setanta-cinc anys. Redona i menuda, de galtes enrogides i ulleres rectangulars a la punta del nas, posseïa certa retirada a una remolatxa. Vestia brusa i falda florejada. Només li faltaven les espadenyas d'anar per casa,

per ser calcada a la meua iaia Mila de Cocentaina. Compartien el pentinat cardat, d'un gris platejat. Xarrava pels descoïts i no perdia detall de res. Jordi era prim i llarguerut, blancús de cara i de parar reservat, s'assemblava a una xirivia. Vaig explicar-los que jo també m'hi embarcaria, de metgessa. Sofia em dedicà una mirada d'estranyesa i desconfiança.

—Tan jove i ja doctora? Quina por... El barber jove i el metge vell...

—Bé. En pràctiques. Ajudaré el doctor Moreau, a la infermeria.

—Aleshores, ja n'aprendràs. Del vell el consell, i del jove el remei. Ho has sentit Jordi?

Li ventà una colzada als renyons, capaç de despertar un bou. L'al·ludit llançà un aüc llastimós i tres o quatre passatgers giraren el cap.

—M'alegro de saber que seràs la nostra metgessa durant el viatge. A la meua edat, tinc més tecles que un piano. I el Jordi... és l'orquestra sencera! Espero que només em vegis pels alifacs habituals, marejos i migranyes. I no per trencar-me una cama o patir un atac al cor. Al vol van més passatgers del creuer. No voldria amoïnar-te, però la mitjana d'edat és força elevada. He vist cares malaltoses, a la cua d'embarcament. Potser se'n deixarem tres o quatre, pel camí... Em fa l'efecte que et donaran més feina que una colla de porcs solts.

—Vol dir? —vaig rodar la vista pels seients de darrere, sense detectar cap motiu d'alarma—. En total en són setanta, d'arreu del món. A banda de la tripulació, unes deu persones més.

—Sí, a l'agència ens van dir que seria un viatge internacional.

Em vaig quedar mirant Jordi, encuriósida. Sofia se n'adonà i abaixà la veu.

—Està resant. Sempre ho fa, abans d'enlairar-nos i d'aterrar. És de Vic i en aquell poble són tots uns beats. Has llegit *Laura a la ciutat dels Sants*? Jo tampoc estic avesada a les altures. Faig servir altres mètodes de relaxació. Amb el teu permís...

Agafà un sarnatxo, d'entre les cames, el descordà i regirà el contingut. Va traure un pot de crema, una ampolla de colònia, tres carmanyoles, una carpeta amb documents... M'ho deixava tot damunt dels genolls i no tenia prou mans. Finalment, en va eixir una bossa de tela. Tornà a embotir-ho tot al sarnatxo i es quedà només amb la bossa sobre la falda. Hi havia un parell d'agulles de punt de ganxo, un cabdell de fil gros i un començament de costura.

—Diuen que el vol dura més de tretze hores... Acabaré l'agafador de la cuina i començaré una gorra —somrigué—. Tu en vols una? Tens el cap gran i en punta, te'l faré grandet, no pateixis... T'anirà bé per tapar la cabellera despentinada i estovada que tens...

Mentre conversàvem i enfortia la meua autoestima, els passatgers s'hi havien acomodat. Les hostesses passejaven entre els corredors, per comprovar si tothom portava cordat el cinturó i havien desat els equipatges adequadament. Un parell de files més avant, l'hostessa feia la raó a un home. La discussió pujà de to. L'home duia una maleta davall el seient

